

EPISTOLA EJUSDEM BERENGARII,

AD EPISCOPUM MIMATENSEM.

Patri et Domino so G. Mimatensi episcopo, plono A
dierum, BERENGARIUS renovri ut aquilæ juven-
tem suam.

In loco barbaro corpus meum a latronibus est
liberrimum, sed spiritus meus apud vos in loco
sancto periclitatur. Quapropter in totius orbis con-
spectu vobis baculum meæ porrigo defensionis, ut
sanctorum dentes mordere non audeant, quem vesci
spiraculo vitæ permittit truculentia gladiatorum, Sis
igitur Ulysses meæ causæ, ut Circe, quamvis filia
Solis, jus meum magico murmure non audeat im-
mutare, ut sidus meæ conscientiæ non possit invi-
dia denigrare. Minus certe dolerem si fauces lupi
biberent meum sanguinem, quam si ovium denti-
bus in frusta minuerer. Corrige igitur, pastor bone,
tuas oves, ne contra me balent, quia non sum lupus
insidians, sed canis protegens ovem. Fretus tandem
vestro favore sermoni vela levabo, et inter obla-
trantium linguarum Scyllas firmæ rationis remigio
navigabo. Imponit plurima dira meæ personæ reli-
giosa manus, et sacro criminum diademate caput
innocentis honorat. Aiunt quod lingua mea inquie-
tum malum est, et mentis invidia, quæ adversus
abbatem Clarævallis librum evomuit. Quippe tantæ
sanctitatis virum esse confirmant, ut jam cælo pro-
pinquus hominum evaserit opiniones. Qui hoc di-
cunt, etsi religioso vellere albescant, tamen dum
sine serpente cupiunt esse columbæ, fatuitate lin-
guam inficiunt. Nonne abbas homo est? nonne no-
biscum navigat per *hoc mare magnum et spatiosum*
manibus, inter reptilia quorum non est numerus?
(Psalm. ciii.) Cujus navis, etsi prosperiori feratur
navigio, tamen severitas maris in dubio est.

Nam nec auster adhuc ei fidem dedit, ne ratem
ejus concutiat; nec boream calcavit ipse sub pedi-
bus; nec euri notique minas evasit; nec ab Æolo
rege ventorum extorsit inducias. Quod vinum potest
habitare in pice, et saporem ejus non mutare? Unde
et apostolus Paulus vinum suum a consortio picis
renoveri optabat, et in vas gloriæ transversari, cum
diceret: *Infelix ego homo! quis me liberabit de cor-
pore mortis hujus?* (Rom. vii.) Ac si apertius loque-
retur: Vinum Dei sum, et in pice sum; sed nisi picis
sodalitium derelinquam, timeo ne picem sapiam
Conditori. Potest igitur abbas et, ut ignis, de alto
subvehi, et, ut terra, deorsum cadere. Nondum sol
est, nondum fixus est in firmamento; satis est, si
luna est. Neque æstimet me quispiam ad injuriam
ejus stylum per ceram trahere, qui meo judicio no-
strorum temporum est Martinus. Simpliciter et sine
vulpe candido pectori vestro loquor. Ego ita sentio

de abbate quod sit lucerna ardens et lucens; sed ta-
men in testa est. Quod dedecus infigitur auro cum
laudatur, si ejus scoria improbetur? Laudatis abba-
tem, magis ego laudo. Cur igitur inquietus contra
eum scribis, de quo tam bene sentis? Porrigite pa-
tulas aures, ut ehibant rationem.

Damnaverat Abælardum præceptorem meum, vi-
rum fidei buccinam, legis armarium, in morum via
pede regio gradientem. Damnaverat, inquam, Abæ-
lardum, et vocem ejus sine audientia strangulave-
rat. Eram ea tempestate adolescens, nondumque
impuberes in alas nubes lanuginis adumbrabat, erat-
que mihi velut scholastico animus inficta crebro
materia declinare. Porro veri certaminis arridente
vena, pectus appuli ut purgarem Abælardum, abba-
tisque confutarem audaciam. « Sed non, inquit,

a te theologum talem argui oportebat. Tu enim be-
stia es, et montem tangere non debes. » Parcus
ista, fratres. Mementote vos hoc objicere viro. In
quo audet abbas? Audet in litteris, audeo et ego.
Audet in theologicis, audeo et ego. Audet in fide,
audeo et ego. Audet in sanctitate, hic non audeo
ego. Quid ergo peccavi, si fidelis fidelem, minor
majorem, sæcularis religiosum redargui? Momor-
di, fateor, non contemplativum, sed philosophum;
non confessorem, sed scriptorem; non mentem, sed
linguam; non præcordia, sed stylum; non medita-
tiones viri, sed somnum. Legant eruditi viri Apo-
logeticum quem edidi, et si dominum abbatem juste
non argui, licenter me redarguant. Quærite per to-
tam seriem scripturarum ab ortu solis usque ad oc-
casum, et videbitis in campo philosophiæ semper
licuisse, ut alter alterum justis occasionibus repre-
hendat. Colotes loquacitate notabilis rodit Plato-
nem principem philosophiæ, cum divina versans
fabellas immiscuerit. Et certe Colotes ad Platonem
mus est ad elephantem. Lucilius Ennius, Horatius
Lucilium lacerat. Omittam fumos gentilium, et
membranulam hanc inminibus Ecclesiæ venustabo.
Augustinus et Hieronymus, presbyter et episcopus,
alterno rostro se carpunt. Fulgentius regem quem-
dam Africæ notat hæreticum, non veritus regiam
potestatem, dum diligit veritatem. Julianus Augu-
stinum lædit audaciter. « Ab infectione, inquit, hæ-
resis nulla te purgabit herba fullonis. » Solus Am-
brosius ab omni suspicionis infamia liber est, quem
egregio præconio coronavit Pelagius, quamvis hæ-
reticus, ita dicens: « Ambrosius Latinorum Scri-
ptorum velut quidam flos enituit. » Cujus purissi-
mum in Scripturis sensum nec etiam inimicus au-
det reprehendere. Si igitur abbas aliqua silenda de-

scripsit, quid peccavit in ore meo veritas, si exstirpanda notavit? Nec enim ante faciem gladii debet tremere justitia, nec ante potentem veritas adulationis chlamidem induere. Unde Seneca Cæsarem alloquens: « Cæsar, inquit, qui contra te audent loqui, magnitudinem tuam ignorant: qui non audent, nesciunt te hominem esse. » Socrates quoque, quem Apollinis oraculum sapientissimum esse cecinit, capitalis erat auctoritatis; et tamen Aristoteles egregie ausus est dicere: « Amicus est Socrates, sed magis amica est veritas. » — « Sed cur, inquit, expleto primo volumine, secundum, ut sponderas, non texis? » Quia processu temporis meum sapere crevit, et in sententiam abbatis pedionis, ut dicitur, i. i. Nolui esse patronus capitulorum objectorum Abælardo, quia, etsi sanum saperent, non sane sonabant. « Postquam igitur, inquit, a secundo libro manus torpuit, quare primum non rasisti? » Fecissem hoc, inquam, nisi cassa esset industria. Remaneret enim viva exemplaria; quæ jam per totam Franciam et Italiam concurrerunt. « Si igitur, inquit, apologiam illam jugulare non potes, damna vel vivam. Characterem rei fronti ejus inflige, ut omnis qui legerit sciat te ætate, non malitia peccasse. » Damnabo, inquam, tali conditione, ut, si quid in personam hominis Dei dixi, joco legatur, non serio.

« Non refutamus, inquit, ratiocinia tua, satis caute asellum exoneras. Sed Carthusianos eremitas, genus electum, populum acquisitionis (I Petr. 11), quare inquietasti? quare invectione perunxisti? cur a cellulis suis abstraxisti? » Hic placide purgationem meam audite. Improperat propheta eis qui congregant merces, et commendant eas sacculo pertuso (Agg. 1). Congregabant sancti anachoretæ Carthusiani merces justitiæ, sed sacculum pertusum habebant. Curavi obstruere foramen sacculi, ne farina religionis patentibus rimis exiret. Volui resecare in eis immoderatam licentiam linguæ, qua velut quidam geometræ totum orbem mensurabant. Cur hic mea pietas crudelitatis arguitur? Cur sedulus sartor dissipator appellatur? « Hic, inquit, firmæ rationis columnæ inniteris. Sed Massiliensem illum monachum cur vulnerasti usque ad animam? » Quia vulnerabat annulum Sponsæ Christi, et puritati antiquæ fidei naufragium minabatur. Introducebat enim præter Deum alium Creatorem, sicut epistola ejus ad me scripta declarat. « Sed quocumque, inquit, te persequimur, arma defensionis opponis. Responde per membra vestra, quoniam linguæ tuæ toxicum effudisti. » Quando, inquam, factum est verbum istud? *Miserimini mei, miserimini mei, saltem vos, amici mei, quia humilitas reliquit me (Job XIX)*. Ubi læsi vos? ubi majestatem vestram sauciavi?

(9) Tunc, inquit, non percussisti quando

(9) Hoc invenitur in prologo cujusdam tractatus, quem fecit de incarnatione Christi, ad Benedictum canonicum.

A dixisti: « Apud religiosos patella psalmus est, et pinguis refectio alleluia? » Fratres, indulgete, nihil læsi vos. In incerto locutus sum. Indeterminate garrivi. Nullum specialiter flagellavi. Ut Apollo cassum oraculum emisi, quasi aerem verberans. Sed, ut video, quidquid dicam, aut erit, aut non. Cur alienam vobis sarcinam imposuistis? Cur jaculo non ad vos destinato munditiam vestram exulcerastis? Dixi: « Apud religiosos patella psalmus est, et pinguis refectio alleluia. » Quid ad vos? Et Magalonenses religiosi sunt, et canonici beati Ruli religiosi. Apollo cælum [f. jaculum] contorsit in aera, et ne cadat incassum spontaneos vulnere vos offertis. Quis unquam vidit os aperire, ut sagittam reciperet? Ego quidem, fratres, alias arcum intenderam, sed vos ferrum volatile retinuistis. Renui, ferre volebam; sed vos charitate commoti, vulnera ejus in vestram trahitis sanitatem. Credite mihi, non adeo fui plenus agave, id est furoris, ut in vos emitterem filiam pharetræ meæ. Ergo ignoscite innocenti. Et aliud inquit. « Cur Cyclopas conduximus, ut fulmina fabricent in caput tuum? » Quid, quæso? Tunc, inquit, dixisti: « Episcopus vester non Mimatensium, sed minorum est episcopus. » Libet exclamare cum Jeremia propheta: *Væ tibi, mater mea, quare genuisti me virum rixæ et doloris in universa terra? (Jer. xv.)* Ubi et quando, quæso, talia eructavi? Tunc forsitan quando extra mundum nundinas celebravi, tales blasphemias vestro episcopo imprimebam. Nam vere fateor, in nullo de eo talia delatravi. « Aliud est, inquit, cur te nostro inebriemus aceto. » Quid est? De nobis, inquit, dixisti: « Donatus vester vulgus est. » Terretis me, fratres, novitatibus vestris; et contra portenta quæ fingitis frontem cruce signabo: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*. Quid est quod dicitis?

Ultra Sauromatas fugere hinc libet et glaciale Oceanum....

Vera est utique prophetia illa: « Fictio veritatem in exilium mittet. » Hoc, fratres, fugere potuistis? Sed ut majori auctoritate in aures publicas prodeant, me talium facitis inventorem. Jurem me non dixisse? Sed quasi mons pariat murem, ridebitis. Recognoscam? Sed virtutem crucis statim sentiam experimento. Quid igitur faciam? Veniam rogo innocens; et, si magis placet, veniam postulo reus. Ad cumulum autem satisfactionis sextarium mei sanguinis offero vobis. Parcite igitur, fratres, parcite; et criminatione nostræ personulæ ora vestra nolite fœdare. Lingua enim vestris laudibus militat, et ecclesiæ vestræ pius sum prædicator ubique. Hanc humilitatem absens vobis præsentis pagina mitto, quam præsens una [f. viva] voce, et si vita comes fuerit, præsens exhibebo